

PRIHODNOST KRŠČANSKE DEMOKRACIJE KOMPAS ZA PRIHODNJE GENERACIJE

December 2020

Živimo v času svetovnih kriz. Zaradi dolgoročne gospodarske krize se pojavlja vse več pomislekov o globalizaciji. Hkrati se spopadamo z ekološko krizo, zaradi katere bi utegnili veliki deli sveta postati neprimerni za življenje. Ker se na te izzive ne zmoremo učinkovito odzvati, smo se znašli v globoki politični krizi: zdi se, da je evropska družba postala zadržana do svojih predstavnikov in da razpada v razdeljene skupnosti, kar otežuje možnost demokratičnega dialoga. Nedavni val terorističnih napadov v naših državah dokazuje, da gre za neposredno grožnjo.

V tem zgodovinskem trenutku je Evropa na razpotju. V zadnjih desetletjih so se Evropejci otreli revščine; manj je vojn, lakote in bolezni. Naša celina je zgradila nove poti, ki so jo pripeljale do današnje podobe. Čeprav ni popolna, naš model povsod po svetu uživa velik ugled. Danes je ves ta napredek ogrožen; naša dolžnost in naloga sta dosedanje dosežke ohraniti za prihodnje rodove. Evropska unija je še vedno druga največja gospodarska sila na svetu, vendar se soočamo z močno konkurenco drugih svetovnih sil, ki širijo svoj gospodarski vpliv in promovirajo drugačen politični sistem, ponekod celo v popolnem nasprotju z našimi temeljnimi vrednotami in načeli. Tak primer je Kitajska, ki s projektom Svilna cesta izraža nove gospodarske in geopolitične ambicije. V teh okoliščinah smo vstopili v leto 2020 in se spopadli s pandemijo, ki je razkrila industrijsko in tehnološko odvisnost Evrope na številnih strateških področjih. Medsebojna odvisnost ni več zgolj jamstvo varnosti, lahko je tudi vir negotovosti. Evropa je vsekakor še vedno celina z najvišjimi kazalniki razvoja na svetu, vendar se ne znajde najbolje v svetu vse bolj vplivnih velikih sil, ki zavračajo multilateralizem. Včasih se zdi, kot da naše demokracije, ki jih je izoblikovalo petindvajset stoletij zgodovine, nimajo več usode v svojih rokah.

Ta vprašanja kličejo po okrepitvi krščanske demokracije kot politične sile, ki je v zadnjih desetletjih poganjala evropsko povezovanje, da znova prevzame krmilo demokratičnih sprememb. Da bi ljudem vlili novo upanje, ostajamo zvesti naši krščansko-demokratski dediščini, zlasti katoliški in protestantski družbeni šoli, ki ima dvatisočletno zgodovino in temelji na vodenju, personalizmu, subsidiarnosti, odgovornosti in solidarnosti. Smo hvaležni dediči naših prednikov in njihova dediščina nam vliva pogum za pogled v prihodnost, ne da bi nas omejevale spone preteklosti.

V skupini ELS menimo, da so naše vrednote še vedno najmočnejše izhodišče za oblikovanje prihodnosti, saj v skupnem pogledu na svet združujejo najboljše lastnosti konservativnega, liberalnega in krščansko-socialnega načina razmišljanja. Te vrednote desni sredini dajejo smisel, ki presega vsakodnevno politiko. Vera navdihuje naše delovanje, vendar ga ne omejuje: pri krščanski demokraciji ne gre za religijo, temveč za natančen politični pristop, ki temelji na temeljnih vrednotah dostojanstva vsake osebe – in strpnosti – ter politiko opredeljuje kot poslanstvo v službi človeštva. To pomeni, da je krščanska demokracija odprta za vse kristjane, vernike vseh drugih ver in tudi nevernike. Krščanska demokracija ni le ime – je kompas, ki nas usmerja v svetu. Znova moramo najti pogum, da se postavimo v bran temeljni identiteti skupine ELS.

Svoje vrednote pa moramo prenesti v sedanji čas. Zato moramo določiti nove cilje in naloge za krščansko demokracijo – ne le za prihodnost desne sredine, temveč za prihodnost vse Evrope: v tem času svetovnih kriz je prva politična odgovornost ohraniti našo najdragocenejšo dediščino in jo predati prihodnjim generacijam. Predati

jim moramo naravo s porušenim ekološkim ravnovesjem. Predati jim moramo bogato kulturno dediščino, ki zaradi novih razhajanj v evropski družbi izgublja pomen. Predati pa jim moramo predvsem možnost skupnega ukrepanja prek politike in demokratičnih institucij. Evropa je postavila svoje temelje in jih uspešno ohranila. Danes je na točki preloma in poslanstvo naše politične družine je ohraniti tisto, kar je treba ohraniti, ter načrtati ambiciozno pot v svetlo prihodnost.

1. Varstvo narave

Naša dolžnost je, da sprejmemo jasno ekološko vizijo: človek ni kupil narave, podedoval jo je in njene čudeže mora predati prihodnjim generacijam ter si prizadevati, da jim zapusti svet, ki bo ostal gostoljuben za življenje. Človek je del narave, od nje je odvisen in bi se moral v skladu s tem obnašati. To smo pozabili in s tem povzročili neravnovesja, ki bodo imela nevarne posledice. Kljub temu škode ne moremo popraviti tako, da se odločimo za izginotje. Spodbujati moramo vlogo ljudi kot varuhov našega planeta. Odgovornost do narave ne pomeni, da mora človek zanikati svoj vpliv, ustaviti vse dejavnosti ali se poskušati izločiti, temveč mora izkazati odgovornost za bolj human svet in z razumom pristopiti k iskanju trajnostnih rešitev. Svoje odločitve moramo utemeljiti na dejstvih in znanosti, ne pa na površinski ideologiji in komunikaciji prek sloganov in brez vsebine. Samo s preudarnim delom in dolgoročnim razmišljanjem nam bo uspelo ponovno vzpostaviti podnebno ravnovesje, zaščititi biotsko raznovrstnost, zagotoviti dobrobit živali ter ohraniti urejeno krajino in lepote sveta. Ljudje povsod razumejo, da ne moremo več uporabljati zemeljskih virov, kot smo jih doslej. Določiti moramo časovni okvir za preoblikovanje gospodarstva in pri tem moramo biti enotni: tudi na tem področju moramo zaupati evropskemu duhu in njegovi ustvarjalnosti pri soočanju z ekološkimi izzivi.

Naša skrb za vitalno naravo se ne konča pri varstvu okolja. Skrbeti moramo tudi za dobro stanje človeka, pri tem pa nas zavezujejo absolutna zahteva po dostojanstvu človeka, konstitutivne značilnosti njegove narave, svoboda vesti in spoštovanje temeljnih pravic. Vsak človek ima lastno samospoštovanje, ne glede na njegovo koristnost za človeštvo. Naša dolžnost je, da ohranimo svet, v katerem je še vedno mogoče resnično človeško življenje, tako da zaščitimo splet odnosov, ki so temelj našega življenja: medsebojno

zaupanje med ljudmi, občutek pripadnosti posameznim skupnostim, v prvi vrsti družini, in politična skupnost, ki posameznike povezuje z zavestjo o skupnem dobrem. To so strukture, v katerih se lahko vsakdo oblikuje in izpolni, razvija razum in inteligenco, se nauči živeti z drugimi in podpira resnično svobodo, ki jo uokvirja odgovornost. Nobena politika ne more postaviti temeljev za prihodnost brez podpore družinam, ki so temelj vsake družbe in pogoj za njeno uspešno prihodnost. Zato se zavedamo, da ne smemo prezreti demografskega vprašanja v Evropi: beg možganov – zlasti s severa proti jugu in od vzhoda proti zahodu – ter nizka rodnost in starajoča se družba so pojavi, ki nesorazmerno vplivajo na različne skupine, generacije in regije. Ta negativna demografska spirala hromi gospodarstvo in povzroča veliko pomanjkanje delovne sile, vpliva pa tudi na mlade in slabi socialne sisteme. To ogroža prihodnost naših držav. Zato bi morali našim odločitvam na vseh političnih področjih dodati demografski steber. Ni dovolj, da družine ostanejo skupaj – ustvariti moramo pogoje za njihovo dobro počutje, jim olajšati usklajevanje poklicnega in družinskega življenja ter podpirati družbo, odprto za otroke.

Pandemija koronavirusa pa nas je opozorila tudi na vse večji pomen zdravja za družbo: krščanski demokrati si vedno prizadevamo za ravnovesje med zaščito in svobodo posameznika – telesno, duševno in socialno – in to je glavno vodilo naših predlogov. Verjamemo v družbo, ki pomaga ljudem v stiski. Pri medicinskih raziskavah mora običajno poslovno logiko voditi splošni interes skupnega dobrega, saj gre za našo potrebo. Zato se zavzemamo za mednarodno znanstveno sodelovanje, da bi lahko Evropa prispevala k medicinskemu napredku in imela od njega koristi.

Bolezni ne poznajo meja. Zdravje je torej skupni izziv. Povečati moramo odpornost in neodvisnost Evrope na področju medicinske opreme in aktivnih farmacevtskih učinkovin, vlagati v skupne raziskovalne projekte, zagotoviti ustrezen dostop do zdravstvenih storitev za vse državljane, okrepiti evropsko čezmejno in regionalno sodelovanje na področju zdravstvenega varstva ter razviti tehnologije za boljšo oskrbo, hkrati pa določiti visoke standarde za varstvo pravic pacientov. Naša osnovna infrastruktura mora biti odporna na zunanje pretrese, če želimo zagotoviti varne in ves čas dostopne osnovne zdravstvene storitve. V zvezi s tem smo že sprejeli jasno stališče o izkoriščanju inovativnega evropskega potenciala v boju proti raku. Zdaj si moramo prizadevati za evropsko zdravstveno politiko, ki bo kos

izzivom prihodnosti, jo pripraviti na naslednjo krizo in našim državljanom zagotoviti zdravo staranje.

2. Ohranjanje pogojev za prihodnjo blaginjo

V globaliziranem svetu enaindvajsetega stoletja smo odgovorni za opredelitev vloge socialnega tržnega gospodarstva v gospodarstvih Evrope in širše. Prosti pretok blaga, kapitala, storitev in oseb ter konkurenco nasploh mora spremljati spoštovanje človekovega dostojanstva. Zagotavljanje stabilnosti v naših družbah pomeni trajnostno vzpostavitev pogojev za skupno blaginjo. To je mogoče doseči le z zaslugami dostojnega dela, katerega dostojanstvo in bistveno vlogo v gospodarstvu in družbi priznava krščanska demokracija. Delo proizvaja blago in zagotavlja storitve, potrebne za življenje ali izboljšanje življenjskih razmer; ljudi povezuje v skupnih prizadevanjih in krepi medosebne odnose. Zavračamo vsako pojmovanje dela le v smislu boja za prevlado, povezanega s pritiskom in zatiranjem, kot igre z ničelno vsoto, pri kateri korist za eno stran pomeni škodo za drugo. Prepričani smo, da delo vsaki družbi omogoča, da skupaj ustvari veliko več kot le vsoto posameznih prizadevanj. To pomeni, da mora Evropa zagotoviti spoštovanje dela in pravično plačilo; plače morajo biti takšne, da ljudem omogočajo dostojno življenje. Pomeni tudi podjetniško svobodo ter enake konkurenčne pogoje v trgovini, na enotnem trgu in v mednarodnih trgovinskih odnosih. Gospodarstvo služi ljudem in ne obratno.

Vemo, da delo pomeni veliko več kot le plača, ki jo zanj prejmemo: ljudem daje smoter, pomen in svobodo, omogoča pa tudi interakcijo z drugimi ljudmi in ustvarjanje. Trdno smo prepričani, da je delo sredstvo, s katerim se človek uresničuje ter izraža svoje osebne lastnosti in nagibe. Ljudem omogoča, da skupaj zgradijo več kot le to, kar potrebujejo za lastno preživetje. Zato trdimo, da je ustvarjanje delovnih mest ter priložnosti za učenje in podjetništvo veliko boljše politika od socialne pomoči, zlasti za zniževanje brezposelnosti mladih. Pri opredeljevanju in izvajanju evropskih politik in dejavnosti je treba stremeti k visoki stopnji zaposlenosti. Prav tako trdno verjamemo v vrednost zasebne lastnine, saj zagotavlja svobodo, hkrati pa spodbuja občutek odgovornosti. Zavedamo se vrednosti prostovoljnega dela, ki naši družbi prinaša številne različne koristi in podpira ljudi v stiski.

Nobena družba ni uspešna, pravična in združena brez dela. To pomeni tudi, da ga naše razvite države ne smejo obravnavati zgolj kot strošek ali ga poskušati odpraviti, zlasti tako, da na finančno šibkejšo prenesemo nalogo proizvodnje za naše potrebe. Socialno tržno gospodarstvo temelji na vzajemni koristi gospodarske izmenjave, pod pogojem, da vsakdo da rezultat svojega dela na trg.

S tega vidika je trgovina vir blaginje in obojestranskih koristi. Dokler se zagotavljajo človekove pravice in pravna država, dokler se uporabljajo skupna pravila in dokler se upošteva okoljska in družbena odgovornost, je lahko uravnotežena trgovinska politika način za uveljavitev proizvodov evropskega dela in znanja na tujih trgih, spodbujanje tehnoloških inovacij, izbire za potrošnike in nižjih cen ter za krepitev našega geopolitičnega položaja v svetu in graditev mostov z drugimi celinami in kulturami. Trgovinska politika pa mora upoštevati tudi proizvajalca, ne le potrošnika: Evropska unija mora v svojih trgovinskih odnosih zagotoviti resnično enake konkurenčne pogoje ter preprečiti gospodarsko in socialno izkrivljanje, tako da od vseh držav, ki želijo dostop do njenega enotnega trga, zahteva konkretno vzajemnost. Ne smemo dopustiti, da bi trgovina vodila v izkoriščanje krivic ali poslabšanje življenjskega standarda ali da bi povzročila enostransko odvisnost: zato je treba vzpostaviti zaščitne mehanizme za uravnoteženje potreb posameznega potrošnika s skupnim dobrim celotne družbe. V zvezi s tem moramo postati odločnejši: Evropa mora zagotoviti pogoje za oživitve lastne zmogljivosti za delo, preskrbo, prehrano in domačo proizvodnjo v tradicionalnem kmetijskem in živilskem sektorju ter industriji; prav tako mora nadalje razvijati proizvodne zmogljivosti na področju energije, kritičnih surovin, predelovalne industrije in proizvodnje sestavnih delov ter okrepiti storitvene panoge. To ni le gospodarski, temveč tudi ekološki in geopolitični izziv.

Da bi lahko naše države v svetu konkurenčnih sil zavzele močan položaj, tudi v svetovni trgovini, si mora Evropa zagotoviti prehransko varnost in odprto strateško avtonomijo, zlasti s stalnimi raziskovalnimi prizadevanji, na primer na področju digitalnih in novih tehnologij. Čeprav podpira na pravih temelječ večstranski red za spodbujanje pošteno mednarodne trgovinske konkurence, mora biti tudi pripravljena dejavno braniti svoje interese in vrednote z dvostranskimi sporazumi in avtonomnimi instrumenti. Ostati moramo odprti v svet, vendar avtoritarnim režimom ne smemo

dovoliti izkoriščanja našega enotnega trga ali kraje intelektualne lastnine naših podjetij in posledično ogrožanja naše demokracije s kibernetскими napadi in zlonamernim vplivanjem.

Digitalizacija že spreminja naš način komuniciranja, dela in življenja. V novi digitalni dobi bo Evropa resnično blaginjo prihodnosti zagotovila le, če bo prepričljivo vlagala v raziskave in inovacije ter zagotovila ustrezno okolje za uvedbo fizične in digitalne infrastrukture. Krščanski demokrati menimo, da bi morale naše odločitve v zvezi z inovacijami vedno usmerjati iskanje skupnega dobrega in ne denar, moč ali ideologija. Človek mora biti v središču: digitalno revolucijo želimo usmerjati v skladu z našimi skupnimi vrednotami in etiko. Za nas inovacije niso same sebi namen – so sredstvo za izboljšanje življenja ljudi. Ustvariti želimo razmere, ki bodo ljudem omogočile nadzor nad prihodnjimi tehnologijami, zlasti z izobraževanjem. Ni namreč povsod po svetu tako. Opredeliti moramo regulativni pristop k umetni inteligenci in velepodatkom na srednji in dolgi rok, ki bo temeljil na spodbujanju človekovega dostojanstva ter zavračanju ideologije transhumanizma in evgenike ali komodificiranja človeškega telesa.

Hkrati moramo paziti, da se ne bi ponovile politične in družbene motnje, ki jih je povzročila prva industrijska revolucija. Prinesla je velike koristi, a je ustvarila tudi velik prepad med zmagovalci in poraženci v družbi. Za razliko od preteklosti želimo tokrat zavestno uporabiti tehnološki napredek, da bi ustvarili milijone novih delovnih mest, in državljane podpreti pri digitalnem prehodu. V tej revoluciji nihče ne bi smel biti zapostavljen, za kar bodo potrebna velika prizadevanja na področju izpopolnjevanja oziroma izobraževanja, tudi v odziv na zeleni prehod in tehnološki napredek. Evropa mora še naprej razpravljati z drugimi državami in organizacijami, zlasti s podobno mislečimi, ter tako poiskati širše rešitve za skupne probleme, kot so digitalna trgovina, pretok podatkov in obdavčitev.

3. Zaščita kulture in evropskega načina življenja

Tako bo lahko Evropa na Evropejce prihodnosti prenesla sposobnost delovanja v dobro človeštva ter socialnega in gospodarskega napredka na podlagi načel, ki nas povezujejo. Evropa namreč ni nevtralen prostor, niti zgolj enotni trg ali

običajna mednarodna organizacija: temelji na civilizaciji, ki je nastala na stičišču grško-latinske dediščine z judovskim in krščanskim stebrom ter si utrla svojo pot skozi srednji vek, renesanso in razsvetljenstvo. Ideja Evrope označuje geografski in duhovni prostor, ki sega več tisočletij v preteklost. Vsi skupaj smo državljani Evrope, zato moramo v naši dediščini hkrati z nacionalno gojiti skupno evropsko identiteto.

Današnja Evropa bo bolje pripravljena na prihodnje naloge, če bo prepoznala, cenila in poimenovala te intelektualne in duhovne korenine, ki že stoletja ohranjajo naše bogastvo kultur, ter zavest o njih prenesla na prihodnje generacije. Naše raznolike države združujejo te skupne korenine, glavni vezni elementi pa so naš način življenja, dojemanje posameznika in družbe ter potrditev tega dojemanja v pravu, arhitektura in urbanizem, jeziki in umetnost. Čeprav je bila evropska zgodovina pogosto tragično nezvesta tej dediščini, je naša skupna civilizacija dozorela, tudi zaradi naših napak. Bolj kot kdaj koli prej je nujno, da vso to zapuščino ohranimo in prenesemo v prihodnost: načelo neodtujljivega dostojanstva vsake osebe in solidarnost, posebej z najranjlivejšimi osebami; brezpogojno varstvo svobode vesti, svobode veroizpovedi in svobode izražanja; občutek odgovornosti in prizadevanje za skupno dobro; želja po pogovoru, umetnost vljudnosti in pristop, ki temelji na razumu in zmernosti; skrb za pravičnost ter odločenost, da se uporaba sile podredi pravu; enakost pred zakonom, zlasti enakost moških in žensk. Te vrednote so v središču politične tradicije krščanske demokracije, zlasti v povezavi z dediščino evropske civilizacije.

Navsezadnje lahko Evropa svetu prihodnosti ponudi zvestobo tem temeljnim načelom evropskega načina življenja. V ta namen se mora najprej ponovno zavezati, da bo svojo dediščino prek temeljne vloge izobraževanja prenesla na prihodnje generacije, saj jim bo pomagala do večje svobode in jih hkrati ozavestila o tem, kaj nam je skupnega. Dolžnost spominjanja in upoštevanja naukov zgodovine ne pomeni trajne krivde ali zanikanja korenin, zaradi katerih smo, kar smo: zavračanje svojih korenin lahko privede le do osame v individualizmu, izgube smisla in sporov med skupnostmi ter odpre prostor ideologijam, kot je radikalni islamizem. Spoznavanje in razumevanje edinstvene civilizacije, ki jo prejmemo od starejših, je toliko bolj pomembno, ker omogoča razvoj identitete in občutka pripadnosti. Mladi priseljenci morajo spoznati in sprejeti našo civilizacijo in evropski način življenja, da bodo lahko odkrili skupna izhodišča in se počutili vključeni v družbo, v kateri živimo skupaj in

katere del so. Čeprav so za njihovo integracijo odgovorne predvsem države članice, Evropska unija podpira nacionalne organe.

Uspešna integracija je nujna za vzpostavitev trdnih vezi. Sprejemanje ljudi, tudi ko jim nismo resnično zmožni ponuditi mesta v naši družbi, ni dobro delo, temveč hitro vodi v izkoriščanje in slabe delovne pogoje za delavce migrante ali v težave pri vključevanju, tudi v naslednjih generacijah. Zato bi morala biti integracija vedno prednostna naloga, ki se je morata skupaj lotiti tako družba kot novodošla oseba. Ta naloga zajema državljanstvo, učenje jezika, iskanje dela ter sprejemanje norm in vrednot naše družbe. Na drugi strani pa mora vsakdo, ki se odloči za polno sodelovanje v naši družbi, dobiti občutek, da pripada in da ima tukaj prihodnost kot polnopravni državljan.

Ljudje niso nerazločljivi atomi v nevtralnem prostoru: delitev teh skupnih izhodišč je osnovni pogoj za mirno življenje v družbi. To pomeni, da je treba, ne da bi pri tem izgubili humanitarno perspektivo, zagotoviti strožji nadzor meja in nadzor nad migracijskimi tokovi, ki sta nujna za stabilnost vsake družbe. Vsak želi živeti v svetu, v katerem je obdan z znano kulturo, jezikom in življenjskim slogom: nobena migracijska politika ne more zanikati te potrebe in ne sme sloneti le na ekonomskih izračunih, upravičevati našo nemoč ali spodbujati mešanje. Primarna pravica ni biti sprejet v dom nekoga drugega, temveč dostojno živeti v lastnem domu.

Če želi Evropa voditi uspešno migracijsko politiko, mora več navora vložiti v sodelovanje z državami izvora ter podpirati razvoj in regionalno povezovanje Afrike, pa tudi drugih držav v razvoju in držav z gospodarstvom v vzponu. Ponovna vzpostavitev tega ravnovesja je bistvena, saj želimo ohraniti pravico do azila, ki je del naše civilizacije: ta dolžnost človeštva pomeni dostojanstveno sprejemanje tistih, ki so resnično ogroženi ali preganjani, in ne dopuščanje nenadzorovanih migracijskih tokov, od katerih imajo korist mreže trgovcev z ljudmi. Zagotoviti moramo, da bodo v Evropo vstopali le tisti, ki imajo za to zakonsko dovoljenje; to je namreč pogoj za enotnost naše družbe ter za varnost ljudi zunaj naših meja, bodisi na kopnem bodisi na morju. Nezakonita prečkanja vodijo v resnične človeške tragedije. Od začetka migracijskega vala leta 2014 je v Sredozemlju umrlo več kot 20 tisoč migrantov. Ta kriza je povzročila resne težave pri zagotavljanju učinkovitega nadzora na zunanji meji v skladu s schengenskim pravnim redom ter pri sprejemanju in vodenju postopkov v zvezi z migranti ob prihodu. Izpostavila

je tudi širše strukturne pomanjkljivosti pri zaščiti zunanji meji Unije.

4. Zaščita politike

Prenos demokratične tradicije in sodelovanja v skupni civilizaciji je nujen, če želimo, da bo politika in z njo sama razprava ter skupno delovanje sploh še naprej mogoča. To predpostavlja zavest o tem, kaj nas povezuje: družba ni skupek posameznikov, obsojenih na samoto, niti bojišče med različnimi skupinami, ki branijo vsak svoj interes ali identiteto. Narava in kultura, ki si jo delimo, varnost in blaginja ter mir in pravičnost so temelji skupnega dobrega, do katerega nihče ne more biti brezbrizen in ki so ga vsi dolžni podpirati. Ozaveščanje o tem skupnem nazoru je toliko bolj potrebno v času, ko socialne, geografske in skupnostne razlike slabijo enotnost evropske družbe.

Atomizacija družbe prispeva k razpadu državljanstva: privede lahko do popolne ohromitve politike, brez katere lahko prevlada le nasilje. Politiki moramo povrniti vlogo in pomen, ki ji pripadata, saj je ni mogoče ločiti od moralne zahteve po zavzemanju za skupno dobro. Zavedati se moramo, da je skrb za resnico tako dolžnost državljanov kot tudi odgovornost izvoljenih predstavnikov ter da je za to potrebno znanje. Ne smemo dovoliti, da bi javna razprava postala žrtev sovražnosti in skrajnosti, da bi se javno delovanje oslabilo v volilnih taktikah, dezinformacijah in nenehnem komuniciranju. Boriti se moramo proti temu toku, zlasti s spodbujanjem svobode medijev. To je pravi pomen demokratičnega pluralizma. Politična lojalnost pomeni, da ostanemo samokritični: svoje vsakodnevno delovanje moramo prilagoditi našim krščansko-demokratičnim načelom. Ta etični imperativ je pogoj za povrnitev zaupanja državljanov in to je resnično nujno, saj je nezaupanje v demokratične institucije eden od ključnih problemov našega časa: med razlogi za to je tudi vse večja kompleksnost naše družbe, pa vendar ne smemo spregledati sil, ki napadajo temelje demokracije.

Krščanska demokracija ima vlogo pri spravi: premostiti moramo največje vrzeli, ki delijo Evropo.

Povrnitev pomena politiki pomeni tudi brezpogojno spoštovanje pravne države in zavračanje moči samovoljnosti. Evropska unija mora določiti jasna, pravična in nepristranska merila za opredelitev pravne

države, ki jih ne bo mogoče zlorabiti za ideološki boj o njenem prihodnjem značaju. Vrednote pravne države in neodvisnega sodstva so ključnega pomena za ohranjanje socialnega reda. Te vrednote so politična merila, ki jih morajo izpolnjevati države, ki se želijo pridružiti Evropski uniji. V vsaki državi članici jih je treba dosledno in objektivno spremljati. Eden od varuhov pravne države je tudi dinamična družba. Spodbujati moramo odprto skupnost s podpiranjem prave civilne družbe na lokalni ravni. Dinamična družba je zlasti v kriznih časih najboljši način, da ljudje ostanejo povezani.

Končno pa povrnitev pomena politiki pomeni tudi vrnitev k bistvu demokracije: ta politični sistem, spočet v Evropi pred petindvajsetimi stoletji, pomeni, da imajo ljudje samoupravno moč ter da sprejemajo odločitve, ki zorijo v državljanskem dialogu. Ta težnja po svobodi je v dvajsetem stoletju prevladala nad nacističnim in sovjetskim totalitarizmom, pa vendar se zdi, da je demokratična tradicija znova ogrožena zaradi pojava novih oblik odtujenosti, ki so stranski učinek pospešenega širjenja laži z novimi tehnologijami, vse hitrejše globalizacije in nastopa nepolitičnih oblastnih struktur, ki ne odgovarjajo ljudem. V zvezi s tem mnogi državljani v Evropi menijo, da ne morejo več odločati ali pomembno prispevati k demokratičnemu procesu in da izgubljajo nadzor nad lastno usodo.

Evropska unija ne bi smela biti med institucijami, krivimi za ta občutek razlastitve: držati se mora načela subsidiarnosti, na katerem temelji in ki je opredeljeno v ustanovnih pogodbah, tako da se vsaka odločitev sprejme na ravni, ki je najbližja državljanom, in le v primerih deljene pristojnosti na evropski ravni, „če države članice predlaganih ukrepov ne morejo zadovoljivo doseči“¹. Subsidiarnost bi morala prispevati k premostitvi vrzeli med evropskim projektom in dejanskim stanjem na terenu. Zato se teme, povezane z nacionalnimi pristojnostmi, ki niso izrecno dodeljene Uniji v skladu s pogodbama (načelo prenosa pristojnosti), spoštujejo in ne spreminjajo v evropska politična vprašanja, Evropska unija pa mora dobiti jasne pristojnosti za učinkovito ukrepanje tam, kjer moramo pokazati skupno moč. Za krepostno in močno solidarnost in subsidiarnost je potrebna tudi lojalnost in izpolnjevanje dolžnosti vsakega člana.

Ker evropska zakonodaja dejansko vpliva na življenje ljudi, potrebujemo Evropo, ki bo resnično demokratična. Zato morajo imeti državljani besedo pri odločitvah na evropski ravni, sicer bo ogrožena demokracija v

samih državah članicah. Evropa je zibelka mnogih jezikov, kultur in narodov in zato mora ohraniti poseben politični sistem. V Evropi se je oblikoval edinstveni model unije demokratičnih narodov s koreninami v skupni civilizaciji. Evropski projekt lahko državljanom povrne popolno suverenost s trdnim zavezništvom in skupnimi strategijami, ki bodo našim državam omogočile, da se spopadejo s svetovnimi izzivi, ki so nam vsem skupni. Na tej podlagi bomo lahko premagali krize, s katerimi se soočamo, in na prihodnje generacije prenesli možnost za nadaljevanje demokratičnega čudeža.

Edino s tem pristopom bomo Evropsko unijo obvarovali pred številnimi grožnjami, s katerimi se soočamo. Naša evropska prepričanja izhajajo iz zavedanja, da bomo lahko samo s trdnim evropskim duhom in ukrepanjem usmerjali svojo usodo v zapletenih časih, ki so pred nami, in se skozi prebili še močnejši. Verjamemo, da so naše demokratične družbe dovolj odporne, da bodo premagale svetovne krize našega časa. Upanje na boljšo prihodnost je odgovor krščanske demokracije na strah. Krščanska demokracija ni le prazna beseda preteklosti: v sebi nosi vrednote, ki so prestale preizkus časa, ter ambiciozno vizijo za prihodnost Evropske unije in njenih narodov. V prihodnjih letih bo to za Evropejce najboljši kompas. Zato trdno verjamemo, da je prihodnost Evrope tesno povezana s prihodnostjo krščanske demokracije.

---

¹ Člen 5(3) PEU